

Raadsvoorstel

Datum vergadering : 5 november 2026
Kenmerk : Z215080/ D010880
Portefeuillehouder : R. van Velsen
Onderwerp : Startnotitie Energie

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voorstel

1. In te stemmen met de startnotitie Energie
2. Voor de Lokale Transitieplannen te kiezen voor scenario 2: focus op energie, met maximale voorbereiding door de gemeente
3. Beslispunt 3 uit het raadsbesluit van 18 december 2024 (Z142297/Raad-01011/7) in te trekken en via Lokale Transitieplannen regie te houden op de energiedoelen.

Inleiding

Het coalitieakkoord 'Dichtbij, Duidelijk, Durven 2026-2030' geeft voor het thema Energie een gewijzigde bestuurlijke richting. Waar de Herijkte Routekaart Energie 2024-2030 nu het kader vormt voor de uitvoering, kiest het coalitieakkoord nadrukkelijk voor een meer gebiedsgerichte bottom-up aanpak. De nadruk verschuift naar Lokale Transitieplannen per kern, meer lokaal eigenaarschap en een pauzering van grootschalige opwek. Deze koerswijziging vraagt om een herijking van het programma Energie en een scenariokeuze voor de Lokale Transitieplannen. In de startnotitie zijn voor de Lokale Transitieplannen drie scenario's uitgewerkt die beogen om een goede balans te creëren tussen de haalbaarheid van het evaluatiemoment in september 2028 enerzijds en participatie van en met de inwoner anderzijds.

Met voorliggend voorstel wordt de startnotitie Energie aan uw raad voorgelegd. Doel daarvan is de raad vroegtijdig in positie te brengen om kaders en richtinggevende keuzes vast te stellen voor de verdere uitwerking van het programma. De startnotitie beschrijft welke bestaande kaders blijven gelden, op welke onderdelen bijstelling nodig is en welke onderwerpen in een vervolgfase nader worden uitgewerkt. Ook wordt inzichtelijk gemaakt op welke momenten de raad aan opnieuw aan zet is.

Met vaststelling van de startnotitie ontstaat een helder bestuurlijk vertrekpunt voor de verdere herijking van het programma Energie. Daarmee kan het college de gewijzigde koers uit het coalitieakkoord

verder uitwerkingen in een vernieuwde programma aanpak, met aandacht voor uitvoerbaarheid, participatie, regionale afstemming en de financiële vertaling voor het programmaplan en de begroting. Als laatste heeft de gewijzigde koers ook gevolgen voor het raadsbesluit van 18 december 2024. De uitvoering van beslispunt 3, dat toeziet op het starten van een gebiedsproces, wordt ingetrokken.

Afstemming

Dit raadsvoorstel is afgestemd met Wethouder van Velsen en de clusters Strategie, Communicatie, Financiën en Juridische Zaken.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt beoogd de gemeenteraad in positie te brengen om kaders en richtinggevende keuzes vast te stellen voor de herijking van het programma Energie, zodat de gewijzigde koers uit het coalitieakkoord bestuurlijk helder, uitvoerbaar en samenhangend kan worden uitgewerkt.

Argumenten

1.1. De startnotitie geeft invulling aan de koerswijziging uit het coalitieakkoord

Het coalitieakkoord geeft voor het thema Energie een gewijzigde bestuurlijke richting. De nadruk verschuift naar Lokale Transitieplannen, meer lokaal eigenaarschap en het vooralsnog niet inzetten op grootschalige opwekkingsvormen. De startnotitie vertaalt deze nieuwe richting naar een samenhangend kader voor de verdere herijking van het programma Energie.

1.2. De startnotitie zorgt voor een helder en eenduidig vertrekpunt

Met de startnotitie wordt vastgesteld welke onderdelen van het programma worden voortgezet, welke worden aangepast en op welke punten nadere uitwerking nodig is.

1.3. De raad wordt vroegtijdig in positie gebracht

De gekozen werkwijze sluit aan bij de bestuurlijke lijn uit het coalitieakkoord om bij grotere dossiers met startnotities te werken. Daarmee wordt vooraf helder welke keuzes voorliggen, waar de raad invloed op heeft en welke aandachtspunten spelen. Het laat ook vooraf zien op welke momenten de raad aan zet is.

1.4. Duidelijke ijkmomenten maakt bijsturing mogelijk

De voortgangstoets in september 2027 en de evaluatie in september 2028 maakt bijsturing mogelijk. Zo kan in 2027 tijdens de voortgangstoets al besloten worden om aanvullende kaders op te stellen voor grootschalige opwek. Als de Lokale Transitieplannen in 2028 onvoldoende reëel potentieel bieden om circa 600 TJ te realiseren, kan er een zorgvuldig proces gestart worden voor de invulling van grootschalige opwek.

1.5. Herijking is nodig om te voorkomen dat op twee sporen tegelijk wordt gewerkt

Zonder nieuwe kaderstelling blijft er gewerkt worden volgens de huidige routekaart Energie, terwijl er een nieuwe bestuurlijke richting gekozen is. Vaststelling van de startnotitie voorkomt onduidelijkheid in sturing, planning en uitvoering.

1.6. De herijking raakt meerdere inhoudelijke en bestuurlijke keuzes

De startnotitie bevat richtinggevende keuzes over onder meer de overgang van Dorps Energie Plannen (DEP's) naar Lokale Transitieplannen, het vooralsnog niet inzetten op grootschalige

opwekkingsvormen, de voortzetting van wettelijke taken en de plek van netcongestie binnen het hernieuwde programma. Deze keuzes vragen om verankering.

2.1. Scenario 2 voor de Lokale Transitieplannen maakt tijdige en onderbouwde keuzes mogelijk

De gemeente verzamelt vooraf per kern gegevens en werkt concrete energiescenario's uit. Hierdoor kunnen inwoners op basis van feitelijke informatie keuzes maken en blijven de evaluatiemomenten in 2027 en 2028 haalbaar.

2.2. Lokale ruimte, betrokkenheid en gemeentelijke regie

Als gemeente zorgen we vooraf voor betrouwbare data en realistische mogelijkheden door middel van een 'menukaart'. Inwoners kunnen zodoende onderbouwde keuzes maken, zonder dat ze hier zelf voor aan de lat staan.

2.3. Alleen scenario 2 biedt voldoende zicht op tijdige en concrete resultaten

Door de gerichte voorbereiding en afbakening kan in 2027 de voortgang worden getoetst en eind 2028 de evaluatie plaatsvinden. Scenario 1 is te breed en te afhankelijk van andere beleidsterreinen.

Scenario 3 is niet stuurbaar in tijd en resultaat, waardoor we de evaluatiemomenten waarschijnlijk niet gaan halen.

3.1. Vooralsnog niet inzetten op grootschalige opwek sluit aan bij de gekozen koers

Eerst wordt ingezet op Lokale Transitieplannen en lokale oplossingen. Het is daarom niet logisch om het gebiedsproces voor windenergie in Keppel-Eldrik voort te zetten, voordat in 2028 duidelijk is of aanvullende grootschalige opwek nodig is.

3.2. Regie behouden maakt later voortvarend handelen mogelijk

Regie blijven nemen betekent dat de gemeente relevante ontwikkelingen en randvoorwaarden blijft volgen. Tijdens de eerste voortgangstoets in 2027 wordt beoordeeld of het noodzakelijk is aanvullende kaders op te gaan stellen. Zo kan na het beoordelingsmoment in september 2028 -indien nodig- een zorgvuldig proces voor aanvullende grootschalige opwek worden gestart.

Kantttekeningen

1.1. De startnotitie bevat nog niet op alle onderdelen een uitgewerkt eindbeeld

De startnotitie is bedoeld als kaderstellend document en niet als volledig uitgewerkt programmaplan. Concrete uitwerking van o.a. capaciteit, middelen, fasering en concrete projecten, volgt nadere in een volgende fase. Dit past ook bij het karakter van de startnotitie, eerst het vaststellen van de bestuurlijke richting en kaders en vervolgens de verdere inhoudelijke, organisatorische en financiële uitwerking.

1.2. De raad stelt kaders vast, terwijl nog niet alle financiële gevolgen volledig inzichtelijk zijn

Op het moment van aanbieden aan de raad is nog niet op alle onderdelen volledig duidelijk welke aanvullende middelen en capaciteit nodig zijn. De financiële vertaling van de hernieuwde aanpak volgt in het hernieuwde programmaplan en de begroting. Voor de begroting wordt inzichtelijk gemaakt welke bestaande budgetten beschikbaar zijn, welke middelen zijn ingezet en of er aanvullende dekking nodig is.

1.3. De raad wordt vroeg in positie gebracht, maar niet alle uitkomsten zijn voorspelbaar

De gekozen aanpak met lokale transitieplannen is mede afhankelijk van lokale initiatieven, participatie en externe omstandigheden. Daardoor zijn tempo, opbrengsten en concrete uitkomsten nog niet op voorhand volledig vast te leggen. Logischerwijs is dit inherent aan de gekozen lijn van een gebiedsgerichte bottom-up aanpak. Juist daarom is het van belang dat de raad aan de voorkant heldere kaders vaststelt over rolverdeling, scenario's en evaluatiemomenten.

1.4. De herijking heeft financiële en organisatorische gevolgen

De nieuwe koers vraagt naar verwachting om herprioritering van capaciteit, nadere uitwerking van middelen en mogelijk aanvullende budgetten. Door de raad nu kaders te laten stellen, kan verdere financiële en organisatorische uitwerking zorgvuldig worden betrokken bij het programmaplan en de begroting.

1.5. De nieuwe koers neemt externe afhankelijkheden niet weg

Hoewel met de startnotitie een duidelijke gemeentelijke koers wordt gekozen, blijven we afhankelijk van regionale afspraken, provincie, netbeheerder en externe partijen. Dit beperkt de mate waarin de gemeente volledig zelfstandig kan sturen op tempo en resultaat. Anderzijds zorgen we wel dat we de samenwerking blijven zoeken op wat werkt, zoals bijvoorbeeld de ingezette koers van de provincie om in te zetten op 'Local4Local' (lokaal opgewekte stroom lokaal aanbieden, onafhankelijk van de markt met lokaal zeggenschap). In de verdere uitwerking blijft regionale en bestuurlijke afstemming noodzakelijk. Uitgangspunt is dat Bronckhorst een heldere eigen koers kiest en die actief inbrengt in de samenwerking met externe partners, waarin we gemaakte regionale afspraken nakomen.

2.1. De gekozen koers brengt spanning met zich mee tussen tempo en participatie

De inzet op Lokale Transitieplannen per kern vraagt om zorgvuldige participatie en duidelijke communicatie. Gelijktijdig zit er druk op het proces, aangezien uit de evaluatie in september 2028 moet blijken of de aanpak leidt tot voldoende opbrengst. We adviseren daarom scenario 2 'focus op energie, met maximale voorbereiding door de gemeente' verder uit te werken, zodat een aanpak gerealiseerd wordt met duidelijke processtappen, een realistische fasering en heldere participatiekaders. Zo zorgen we voor een goede balans tussen voortgang en zorgvuldigheid. Ook blijven we doorgaan met initiatieven/pilots die al aangedragen zijn door inwoners en blijven we met hen samenwerken.

3.1. De provincie kan zelfstandig initiatieven beoordelen

Het huidige gemeentelijke standpunt betekent niet automatisch dat initiatieven stil komen te liggen. De provincie kan als bevoegd gezag zelfstandig besluiten om medewerking te verlenen aan windenergieprojecten. Ontwikkelaars, grondeigenaren en omwonenden kunnen zich rechtstreeks tot de provincie wenden.

3.2. Toekomstige RES-doelen kunnen druk opleveren

Binnen de RES 2.0 vindt in 2027 een evaluatie plaats van de voortgang van duurzame energieopwekking. Wanneer de voortgang achterblijft kan dit leiden tot bestuurlijke druk om aanvullende maatregelen te treffen.

Kosten, baten en dekking

Na vaststelling van de startnotitie wordt het gekozen scenario verder uitgewerkt. De financiële vertaling van de koerswijziging krijgt een prominente plek in de uitwerking. Duidelijk is dat door het gewenste tempo voor de Lokale Transitieplannen extra financiële inzet in 2027 en 2028 noodzakelijk is. Via de reguliere P&C cyclus komen we tijdens de begroting met een concreet uitgewerkt budgetvoorstel.

Uitvoering

Met vaststelling van de startnotitie Energie worden de kaders en richtinggevende keuzes voor de herijking van het programma Energie verankerd. Na besluitvorming worden deze kaders vertaald naar de verdere uitwerking van het programma Energie. In het hernieuwde programmaplan Energie wordt per spoor uitgewerkt welke onderdelen worden voortgezet en welke onderdelen worden aangepast. Dit programmaplan zal uiteindelijk door college en gemeenteraad vastgesteld worden. Parallel aan de herijking van het programmaplan zal al wel gestart worden met de Lokale Transitieplannen.

Ondertussen lopen de onderdelen die voortvloeien uit bestaande wettelijke verplichtingen en reeds lopende werkzaamheden door, zoals het warmteprogramma en de zogenoemde 'no regret' maatregelen. Een 'no regret' maatregel is een maatregel die ook bij veranderende omstandigheden nuttig en verantwoord blijven en bijdragen aan toekomstige doelen, bijvoorbeeld: energiebesparing, het isoleren van je woning, slim energiegebruik etc.

Evaluatie

De evaluatie krijgt vorm via monitoring van de voortgang, periodieke bestuurlijke terugkoppeling, actieve raadsinformatie en de expliciet benoemde evaluatiemomenten in 2027 en 2028. Op basis daarvan kan worden beoordeeld of de gekozen aanpak moet worden voortgezet, bijgesteld of nader aan de raad moet worden voorgelegd.

Hengelo (Gld),
Burgemeester en wethouders van Bronckhorst,

de secretaris,
M.J.J. Rommers

de burgemeester,
P.J.M. van Domburg

Bijlagen

1. Startnotitie Energie
2. Raadsbesluit startnotitie Energie
3. Geamendeerde Raadsbesluit (Z142297/Raad-01011/7) van 18 december 2024